

Rapport översyn av organisering av bostadsanpassningsverksamheten

Utifrån politisk viljeinriktning att se över var verksamheten bäst bedrivs, har socialförvaltningen tillsammans med miljö- och bygglovsförvaltningen fått i uppdrag att utreda var bostadsanpassningsverksamheten bör organiseras utifrån var den förväntas ge bäst effektivitet och kundnytta.

Bakgrund

Enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag (2018:222), ges personer med funktionshinder möjlighet till bidrag för anpassning av bostäder för att öka möjligheten till ett självständigt liv i eget boende. Idag är bostadsanpassningen organiserad inom miljö- och bygglovsförvaltningen.

Utifrån politisk viljeinriktning att se över var verksamheten bäst bedrivs, har frågan utretts och jämförelser med hur andra kommuner löst organiseringen gjorts.

Hur har genomlysningen gått till?

Representanter från miljö- och bygglovsförvaltningen (MBF) och socialförvaltningen (SOF) har deltagit i utredningen. Utredningen har genomförts genom intervjuer med olika kommuner där bostadsanpassningsverksamheten är organiserad under antingen en teknisk förvaltning eller en socialförvaltning. Under utredningen gjordes totalt sju intervjuer med den närmaste chefen till bostadsanpassningsverksamheten.

Socialförvaltningen har intervjuat de kommuner där bostadsanpassningsverksamheten tillhör en teknisk förvaltning och miljö- och bygglovsförvaltningen har intervjuat de kommuner där bostadsanpassningen tillhör en socialförvaltning. Därtill har medarbetare från bostadsanpassningen intervjuats av socialförvaltningen och berörda medarbetare på socialförvaltningen intervjuats av miljö- och bygglovsförvaltningen.

Hur ser det ut idag i Huddinge kommun?

I Huddinge kommun har bostadsanpassningsverksamheten alltid varit organiserad inom teknisk förvaltning.

En intervju med de medarbetare som idag arbetar med bostadsanpassning har genomförts och följande har framkommit.

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Miljö- och bygglovsförvaltningen
141 85 Huddinge

Besök
Hälsövägen 7
Flemingsberg

Tfn 08-535 300 00
Tfn vxl 08-535 300 00

mbf@huddinge.se
www.huddinge.se

Medarbetarna ser inga nackdelar med den nuvarande organisationen. De lyfter fram många fördelar, såsom närheten till och god samverkan med andra professioner inom MBF och tillgång till verksamhetssystem, ritningar och kompetens inom byggnadstekniska frågor. Därtill är det en fördel att tillgänglighetsfrågor blir synliga inom MBF. Medarbetarna ser inga direkta fördelar med ändring av organisation och de lyfter fram att de fördelar som idag finns skulle försvinna.

Idag finns ingen formell samverkan mellan bostadsanpassningen och socialförvaltningen och det finns ingen prioritering av ärenden.

Vid intervju med berörda enhetschefer på SOF framkom det att fördelen, om bostadsanpassningsverksamheten skulle placeras under SOF, skulle vara närheten och möjligheten till ett närmare samarbete i de ärenden som gäller samma medborgare. Det skulle exempelvis förenkla möjligheten att ha ett samarbete kring medborgare som ska skrivas ut från sjukvården och behöver anpassning för att få komma hem istället för att bli placerade på korttidsboenden. Intervjupersonerna ser att ett sådant samarbete skulle gå att genomföra oavsett var verksamheten är organiserad.

Omvärldsbevakning

Organiserade under en socialförvaltning:

Nacka

I Nacka kommun ligger bostadsanpassningsverksamheten under äldreheten sedan cirka 20 år tillbaka. Tidigare har verksamheten varit placerad på fastighetskontoret. Man kommer under året att utreda frågan om att flytta verksamheten till bygglovsenheten. Anledning är att man ser att lagen om bostadsanpassningsbidrag har mer att göra med plan- och bygglagen än med socialtjänstlagen. Intervjupersonen menar att lagen om bostadsanpassning är en tydlig lagstiftning. Den är inte individcentrerad som socialtjänstlagen och sätten att handlägga på krockar med varandra. Vidare är också uppfattningen att om man skulle arbeta närmare bygglovsenheten skulle man lättare kunna bidra med kunskaper kring tillgängligheten i byggskedet för att till exempel undvika onödiga bostadsanpassningsärenden. Här skulle man, vid en flytt till bygglovsenheten, kunna samarbeta vad gäller tillsynen enligt plan- och bygglagen. Det finns en samverkan med bygglovsenheten i dessa frågor idag men inte i den utsträckning som vore önskvärt beroende bland annat på bemanningsläge och arbetsbelastning hos bygglovsenheten. Intervjupersoner uppger inga nackdelar med en flytt till bygglovsenheten. De medarbetare som handlägger ärenden enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag arbetar bara med den typen av handläggning. Man handlägger inte med förtur för vissa ärenden. Då handläggningstiden är så kort har inte detta varit ett behov. Genom fastighetsregistret och genom kommunens registratur kan ritningar och handlingar, som är nödvändiga för att göra bedömningen, plockas fram. För att handlägga används ärendehanteringssystemet Castor. Verksamheten är dock ensam i kommunen att använda detta system vilket intervjupersonen upplever som sårbart. Därför ser man just nu över möjligheten att byta till samma ärendehanteringssystem som bygglovsenheten använder.

Järfälla

I Järfälla kommun har bostadsanpassningsverksamheten alltid tillhört socialförvaltningen. Idag finns inget strukturerat samarbete mellan bostadsanpassningsverksamheten och bygglovsenheten. Under året kommer man att titta på möjligheten att flytta verksamheten till bygglovsenheten med anledning av behovet att kunna utöka samarbetet avseende tillgänglighetsdelen i tillsynsarbetet enligt plan- och bygglagen. Det blir en onödig kostnad att tillgänglighetsanpassa i nybyggnationer som är hanterade enligt plan- och bygglagen. Det här gäller i stor utsträckning ärenden avseende hissar, ramper och dörrautomatik. Här borde istället tillsyn enligt plan- och bygglagen kunna utövas. Fördelen med att verksamheten idag tillhör socialförvaltningen är att man kan dra nytta av den kunskap som handläggarna som arbetar med bostadsanpassningsbidrag besitter även i andra ärenden som hanteras på avdelningen, exempelvis för att hantera ärenden om särskilt anpassad bostad. De medarbetare som handlägger enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag arbetar dock bara med den typen av handläggning. Ingen förtur finns i ärendeprioriteringen. Handläggningstiden är ändå så pass kort att detta behov inte finns. För att handlägga ärendena har bostadsanpassningsverksamheten tillgång till bygglovsritningar och information som behövs vid bedömningen av ärendena via kommunens arkiv och genom kommunens kontaktcenter. Det verksamhetssystem som används är bostadsanpassningsbidrag (BAB) för webben. Intervjupersonen upplever att systemet fungerar väl och att relevant statistik kan plockas fram. Det finns ingen systemansvarig på kommunen utan supporten av systemet sker genom leverantören. Handläggningen sker genom fysiska akter då systemet inte kan tillgodose enbart digital handläggning.

Haninge

I Haninge kommun har bostadsanpassningsverksamheten varit organiserad under social- och äldreomsorgsförvaltningen i cirka 15 år. Tidigare har verksamheten varit organiserad under samhällsbyggnadsförvaltningen. Det har inte först någon diskussion om förändring av organisationen. Intervjupersonen menar att fördelen med att vara organiserad på detta sätt är den kunskap som finns kring äldre och funktionsnedsatta och den helhetsbild man kan få över ärenden som gäller samma personer (framförallt personer över 65 år). Man kan samverka kring handläggning enligt bostadsanpassningslagen och handläggning enligt socialtjänstlagen. Om en person behöver få bostadsanpassning men även kommer att behöva flytta till särskilt boende framöver så kan den personen få komma längre fram i kön för särskilt boende. Detta gör att man kan spara in på medel för bostadsanpassningsbidragen och inte ge bidrag för att anpassa hemmet bara för några månader.

Det blir också lättare att prioritera i ansökningarna om bostadsanpassningsbidrag. Man prioriterar alltid de mest akuta ärendena där man kommer att bevilja bidrag. Prioritet två är ärenden om korttidsboenden och där man är på sjukhus och behöver

komma hem. Intervjupersonen menar att det inte finns några fördelar med att placera bostadsanpassningsverksamheten under samhällsbyggnadsförvaltningen. Vidare menar intervjupersonen att man inte skulle kunna ge medborgarna lika bra service om man bytte förvaltning. Idag ger man service utöver förvaltningslagen till exempel genom hjälp med kontakt med entreprenör och hantverkare efter ett beviljat bidrag. Samverkan med bygglovsavdelningen sker idag genom regelbundna möten. Handläggarna har dessutom ett eget telefonnummer att ringa när man behöver få information från bygglovsavdelningen angående fastigheter och byggnader. I Haninge kommun finns en tillgänglighetssamordnare som är organiserad under social- och äldreomsorgsförvaltningen och som sköter kontakt med samhällsplanerarna, mark-och exploatering samt detaljplaneavdelningen för sammabetet kring tillgänglighetsfrågor i ett tidigt skede i samhällsbyggnadsprocessen.

De medarbetare som handlägger enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag arbetar bara med den typen av handläggning. Som verksamhetssystem används bostadsanpassningsbidrag (BAB) för webben. Man är mycket nöjd med systemet och relevant statistik går att plocka ut. All systemutveckling beställs av leverantören. Handläggningen sker genom fysiska akter då systemet inte kan tillgodose enbart digital handläggning.

Organiserade under en teknisk förvaltning:

Stockholm

I Stockholms stad ligger bostadsanpassningen under samma avdelning som bygglovsverksamheten. Intervjupersonen lyfter fram flera fördelar med deras organisation, bland annat att bostadsanpassningshandläggare har en bra samverkan med andra på avdelningen och kan till exempel få hjälp med tekniska frågor och att tillgänglighetsfrågor belyses i bygglovsärenden. Intervjupersonen tycker att en fördel med byte av förvaltning skulle kunna vara att mjuka värden får mer utrymme.

De har ingen formell samverkan med socialförvaltningen eller äldreomsorgsförvaltningen, men de erbjuder utbildningsinsatser och samverkar i enskilda ärenden vid behov. De har även hållit utbildningar om den nya bostadsanpassningslagen samt varit behjälpliga i bedömningsfrågor gällande LSS-bostäder. I Stockholm prioriteras alltid ärenden, där en person ska skrivas ut från slutenvården.

Uppsala

I Uppsala kommun ligger bostadsanpassningsverksamheten på stadsbyggnadsförvaltningen sedan 2017. Tidigare tillhörde verksamheten äldreomsorgsförvaltningen. Intervjupersonen ser stora fördelar med den nuvarande organisationen, till exempel får tillgänglighetsfrågor mer utrymme, handläggningen går snabbare än tidigare med hänsyn till att de nu har bättre tillgång till ritningar och kompetens inom tekniska frågor. I Uppsala har man ansett det vara fel att kostnaden för bristande tillgänglighet skulle belasta den förvaltning som inte kan

påverka kraven vid nybyggnation, och att kostnaden istället ska ligga på den förvaltning som är ansvarig för att man inte har byggt tillgängligt från början. Intervjupersonen ser inga nackdelar med den organisationen och menar att det inte finns fördelar med den gamla organisationen, förutom att bemötandet var bättre på äldreförvaltningen.

Det finns mycket samverkan med omsorgsförvaltningen kring LSS-bostäder och de är delaktiga i bedömningen av anpassning av sådana bostäder. Det finns även samverkan i enskilda ärenden och de erbjuder utbildningsinsatser. Akuta ärenden, såsom utskrivningsklara från slutenvården och personer som ska hem från korttidsboende prioriteras. Intervjupersonen lyfter att hänsyn ska tas till hela kommunens ekonomi och prioritering görs därefter.

Ekerö

I Ekerö kommun ligger bostadsanpassningsverksamheten på samhällsbyggnadsförvaltningen. Intervjupersonen tycker att det finns stora fördelar med den tekniska kompetensen som finns på den nuvarande förvaltningen samt att tillgänglighetsfrågor lyfts där. Intervjupersonen ser inga direkta fördelar med en ändring av organisationen, utan lyfter att fördelarna då skulle försvinna. De samverkar i enskilda ärenden vid behov och har hållit utbildningar för socialförvaltningen. Intervjupersonen ser även ett utökat behov av samverkan i framtiden. Prioritering av akuta ärenden görs vid behov utifrån att de vill arbeta samhällsekonomiskt.

Salem

Bostadsanpassningsverksamheten ligger på miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. Intervjupersonen kan inte se några nackdelar med den nuvarande organisationen och tycker att det är mer naturligt att bostadsanpassningen är organiserad på det här sättet. De har idag lite samverkan i enskilda ärenden med socialförvaltningen. Akuta ärenden skulle prioriteras vid behov.

Kontakt togs även med Sundbybergs stad och Österåkers kommun som inte medverkade i utredningen.

Slutsatser och rekommendationer

Socialförvaltningen och miljö- och bygglovsförvaltningen bedömer utifrån den genomförda omvärldsbevakningen och den nuvarande organisationen i Huddinge att bostadsanpassningen även fortsättningsvis ska tillhöra miljö- och bygglovsförvaltningen. Förvaltningarna bedömer att handläggningen skulle bli mindre effektiv på socialförvaltningen bland annat med hänsyn till att kompetens kring byggnadstekniska frågor saknas och att tillgänglighetsfrågor skulle få mindre utrymme i kommunens bygglovshandläggning. Det ärendehanteringssystem som idag används vid handläggningen av bostadsanpassningsbidragen bygger på ett samarbete med miljötillsynsavdelningen som också är organiserade under MBF. Ett byte av förvaltning skulle därför påverka möjligheten till digital handläggning negativt. Vidare bedömer förvaltningarna att kostnaden för bristande tillgänglighet ska ligga på den förvaltning som ansvarar för bygglovsprocessen.

Förvaltningarnas rekommendation är att samverkan mellan bostadsanpassningsverksamheten och socialförvaltningen ska formaliseras och utvecklas. Exempelvis ser socialförvaltningen behov av stöd och samverkan i bedömningar av anpassning av LSS-bostäder, liksom hur arbetet sker i Stockholm stad och Uppsala kommun. Det finns stora samhällsekonomiska vinster i ett närmare samarbete mellan socialförvaltningen och bostadsanpassningsverksamheten kring akuta ärenden, såsom utskrivning från slutenvården. En samverkan kring dessa frågor kan utvecklas även om bostadsanpassningsverksamheten organisatoriskt fortsätter att tillhöra miljö- och bygglovsförvaltningen. Socialförvaltningen och miljö- och bygglovsförvaltningens rekommendation är således att den nuvarande organisationen ska kvarstå med uppdrag om utökad samverkan kring akuta ärenden inom socialförvaltningen, där ansökan om bostadsanpassningsbidrag behöver hanteras skyndsamt. Genom ett systematiskt samarbete mellan berörda verksamheter på socialförvaltningen och bostadsanpassningsverksamheten säkerställs att alla berörda verksamheter så snabbt, rättssäkert och kostnadseffektivt som möjligt ska kunna handlägga sina ärenden. Förvaltningarna bedömer att bäst effektivitet och kundnytta uppnås genom att bostadsanpassningsverksamheten fortsätter att tillhöra miljö- och bygglovsförvaltningen.

Ann-Christine Falck Brännström
verksamhetschef, SOF

Morgan Randall Svahn
avdelningschef, MBF

Matilda Koistinen
verksamhetsjurist, SOF

Sofia Düring Forslund
enhetschef, MBF